

Szerkesztőségi iroda:

Nagybicskerék Zápolya-
utca 1. hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybecs-
kerék, Zápolya-u. 1. hová
a hirdetések, előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájer Lajos.

Felelős szerkesztő: Somfai János.

Előfizetési árak:

Egész évre — 24 K
Félévre — 12 K
Negyedévre — 6 K
Egyes szám ára 8 fillér.

Hirdetéseket

a kiadóhivatal vesz föl.
Azonkívül az összes hir-
t.: : detési irodák. : : :

Megjelenik vasár- és
ünneppapok kivételével
mindennap d. u. 5 órakor

Nagybicskerék, 1915.

XLIV. évfolyam, 120. szám.

Péntek, május 28.

A miniszterelnök a nemzethez.

— Jegyezzünk hadikölcsönt. —

Tisza István gróf miniszterelnök
a kormány nevében a következő fel-
hívással fordul a nemzethez:

Olasz szövetségesünk, aki felett har-
mine esztendőn át tartottuk oltalmazó kar-
unkat, aki a mi barátságunknak köszön-
hette békéjét, haladását, anyagi és szel-
lemi javakban való előmenetelét, aki
egész birodalmat szerzett Afrikában,
amelyre a mi támogatásunk nélkül még-
csak álmában sem gondolhattott volna, —
támadott meg bennünket éppen akkor,
amikor önként át akartuk neki adni a
monarchiának olaszlakta határszéleit. El-
érkezettnek látta a pillanatot, eldobta az
álarcot, hogy orgyilkos törvével hátha-
támadja az egész Európának, az olasz
nemzetnek szabadságát is fenyegető orosz
óriással harcban álló monarchiát.

De rosszul számított, mert tíz hónapi
hősies küzdelem után megtanultunk a
tuleróvel szemben megállani, feltartóztat-
tuk, megőröltük, futásra kényszerítettük
keményebb ellenségnek milliónyi hadát.
Győztes seregeink nemes haraggal páro-
sult utálattal fordulnak az áruló felé,
hatványozott elszántságot, ujult erőt
szegezve az új ellenség mellé. Lovagias
lelkének egész valójában felháborodástól
remegve, tettekre elszántságban égve
áll az egész nemzet új haza felé menő ka-
tonáink mögött. Mint annyiszor a mult-
ban az új ellenség, az új veszély ujult erő-
vel váltja ki a magyar jellem legdicsőbb
tulajdonságait. Visszavonás, kishitűség,
csüggedés nem látható sehol. Az egész
nemzet egy nagy, egységes, tettekre,
önfeláldozó elhatározás.

A kormány, amelyet ezekben a nagy
időkben állított a nemzet élére az isteni
gondviselés, érzi a felelőség súlyát, a
feladat nagyságát, de érzi azt is, hogy
mindenre képes és mindenre kész nem-
zetre támaszkodhatik, amelynek egyesí-
teni, szervezni és küzdelembe vinni kell
minden erejét. Ezt várja a nemzet a kor-
mánytól, ezt parancsolja saját kötelesség-
érzete, ezt az egy célt szabad ismernie,
hogy méltónak bizonyuljon a nemzethez,
mely sorsának gondozójává tette őt.

Ettől a tudattól áthatva fordul a
kormány a nemzethez azzal a felhívással,
hogy bocsássa rendelkezésére minden té-
ren, az egész vonalon összes erejét és a
véráldozat mellett, amelyet olyan pazar
hősiességgel önt a haza oltárára a nemzet,
gazdasági téren is adja a haza szolgálá-

tába erőforrásait. A háború nemesak vért,
anyagi javakat is kíván. A győzelemnek
gazdasági erőfeszítésünk is egyik előfel-
tétele. Teljes siker és teljes dicsőség csak
annak a nemzetnek homlokát övezheti,
amely a gazdasági téren is megüti a mér-
tőket. Ezt az áldozatkészséget, ezt az el-
szántságot nyilvánította ki a nemzet a
háború eddigi folyamán. Zugolódás nél-
kül tűrte a gazdasági bajokat, egymáson
segítve igyekezett a hadrakeltek munká-
ját is teljesíteni, fényes tanujelét adta a
jószívűségének, a felebaráti szeretet ál-
dozatkész munkájának s az első hadiköl-
csönnek példátlanul álló eredményével
ámulatba ejtette a világot.

Éppen most, kevés nappal az olasz
árulás előtt fordult a kormány a második
hadikölcsönrel a nemzethez. Az eddigi
eredmény a nemzet önbizalmának, gazda-
sági erejének és áldozatkészségének újabb
tanujele. De most, az új ellenség, az új

veszély láttára újabb, fokozottabb erő-
feszítés szüksége mutatkozik, ezért a kor-
mány meghosszabbította a hadikölcsön
eredetileg tervezett aláírási határidejét
és a hadikölcsön tömeges jegyzésére hívja
fel a nemzetet. A nemzetnek rejtenthetet-
len elszántságát ezen a téren is be kell
bizonyítania. A hadikölcsönben való rész-
vétel becsületbeli kötelessége mindenki-
nek, aki a szükséges anyagi eszközökkel
rendelkezik. A háború nagy tökéket hoz-
zott forgalomba. Pénzzé tette a polgárok
millióinak terményekben, állatokban s
más árukban fekvő javait. Ennek a pénz-
nek egy részét fektesse mindenki a hadi-
kölcsön értékeibe, mert annak fokozott,
tömeges aláírása nemzeti eszelekedet,
amely hatványozza a nemzet élet-halál
harcában rendelkezésre álló anyagi és er-
kölesi erőt.

Budapest, 1915 május hó 27-én.

Tisza István.

Diadalmas előnyomulásunk az oroszok ellen.

Budapest, május 27. A „Torontál” eredeti távirata. (A miniszterelnökség
sajtóosztályától). Hivatalos:

Északkeleti hadszíntér:

Przemysl körüli terepen a szövetséges csapatok elkeseredett harcokban
tovább nyomulnak.

Radyminotól keletre a hatodik hadtest csapatai rohammal elfoglalták
az oroszok által makacsul védett Nienowice helységet és
Horogysko-magaslatot, újból több mint kétezer oroszot elfog-
tak és hat ágyút zsákmányoltak.

Przemyslől délkeletre, Husakov vidékén a szövetséges csapatoknak sikerült
az ellenség fővédelmi vonalába benyomulniok és az oroszokat
visszavetniok. Itt kétezernyolcszáz hadifogoly került kezünkre
és tizenegy géppuskát zsákmányoltunk. A harcok tovább folynak.

Egyidejűleg tegnap a mi csapataink és a Linsingen-hadsereg német csapatai
Drohobycától délkeletre és Stryjnél suiyes harcok után áttörték az ellenség
erősített arcvonalát és az oroszokat visszavonulásra kény-
szerítették. A támadást itt is folytatjuk.

A Pruth vonalán és Orosz-Lengyelországban a helyzet változatlan.

Höfer altábornagy, a vezérkar főnökének helyettese.

Budapest, május 27. A „Torontál” eredeti távirata. (A miniszterelnökség
sajtóosztályától). Berlin, május 27.

Délkeleti hadszíntér:

Csapataink támadása ugy Przemyslől keletre, mint a Stryj vidékén is
kedvezően halad előre.

A zsákmány és az elért egyéb eredmények még nem tekinthetők át.

Az olasz háború.

Budapest, május 27. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Hivatalos.

Délnyugati hadszíntér:

Tirolban az ellenség Trienttől délkeletre néhány ponton nehéz tüzérséggel bombázni kezdte a határerődítményeket.

Capriolenél, a Cordevole völgyben géppuskáink tüzelése megsemmisített két olasz századot.

A karinthiai határon csak eredménytelen ellenséges ágyútüzelés volt.

A partvidéken az olaszok több helyütt átlépték a határt. Azokat az ellenséges osztagokat, amelyek állásainkig nyomultak előre, visszavetettük.

Höfer altábornagy, a vezérkar főnökének helyettese.

A nyugati hadszíntér.

Budapest, május 27. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Berlin, május 27. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

A franciák nem törődve május huszonötödiki teljes kudarcukkal, Vernelles és Loretto-magaslat között megismételték az áttörési kísérletüket. A tiz kilométeres keskeny területen igen nagy erőket vetettek rohamba, a támadásokat azonban mindenütt visszavertük s állásaink teljesen birtokunkban vannak. A német árkok előtt szokatlanul nagy száma fekszik a francia halottaknak.

A franciák késő este további támadást intéztek a Souchez—Neuville-i vonal ellen. Itt Soucheztől közvetlenül délre a harc nem fejeződött be teljesen.

A neuvillei temetőnél a franciák álló helyzetben sáncokat ástak, miközben fedezetül az előbbi harcokban foglyul esett németeket használták.

Dixmuidentől északra egy felderítés alkalmával egy tisztet és huszonöt belgát elfogtunk s Cissonsnál és Bois de Prétreben kisebb ellenséges előretöréseket visszautasítottunk.

A southendi erődítmények ellen az Alsó-Themsenél eredményes légi támadást intéztünk.

Törökország háborúja.

Budapest, május 26. A „Torontál“ eredeti távirata. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.) Konstantinápoly, május 26. A főhadiszállás jelenti:

A Dardanella-fronton Ariburnu és Sed il Bahr mellett csak gyenge ágyu- és puskatüzelés volt.

Egy ellenséges páncélos, amely a Morto-öböl irányából ágyuzta európai állásainkat, anatóliai ütegeink tüzelése közben visszavonult.

A Jules Michelet cirkáló Mahodrumba kísért egy katonákkal telerakott és egy ágyúval ellátott járművet, amely partraszállást kísérelt meg.

A cirkáló egyidejűleg bombázta a kikötőt és várost. Tüzelésünk, amelylyel ezt az akciót viszonoztuk, egy ellenséges tisztet és tizenhat katonát megölt és megsebesített. Magát a hajót elkoboztuk és parthoz vontattuk. A rajta levő ágyut, továbbá nyole géppuskát és egy munició s ládát zsákmányul ejtettünk. Öt megsebesült franciát kórházba szállítottunk. Részünkről 3 katona és 2 polgári egyén megsebesült.

A többi haretérről nincs különösebb jelenteni való.

A „Pénzügyi Központ“-ra vonatkozó törvényjavaslat parlamenti tárgyalása.

— május 27.

A kormánynak a „Pénzügyi Központ“-ra vonatkozó tervezetét az ellenzék, különösen annak egyes árnyalatai igen nagy bizalmatlansággal fogadták, annak pártpolitikai tendenciát tulajdonítottak és kifogásolták, hogy a kormány olyan időben terjeszti elő ezt a törvényjavaslatot, amikor kívánatos lenne, hogy a parlament nyugodt működését pártpolitikai momentumok ne zavarják.

A kormány nagy súlyt helyezvén arra, hogy az országgyűlés jelen ülésének alkalmával a képviselőház tárgyalásai pártpolitikai szempontok által ne befolyásoltassanak, kijelentette volt az ellenzéki pártok vezetési elölts, hogy a „Pénzügyi Központ“-ra vonatkozó törvényjavaslatot nem fogja a képviselőház mostani ülésének alatt tárgyalatni az esetben, ha ez a képviselőházi tárgyalások nyugodt menetét veszélyeztetné, de tudatában lévén ama hátrányoknak, amelyek az ország közgazdasági helyzetét érhetik, azesetre, ha a „Pénzügyi Központ“ a háboru befejezte után működését azonnal meg nem kezdheti, tárgyalásokat indított meg az ellenzéki pártokkal olyirányban, hogy az ellenzék belenyugodjék a szóbanforgó törvényjavaslatnak jelenleg való tárgyalásába.

A több napon át húzódo tárgyalások sajnos eredménytelenek maradtak, amennyiben az ellenzék tekintélyes része nem volt hajlandó a törvényjavaslat mostani tárgyalásába belenyugodni.

Igy a javaslatnak az országgyűlés mostani ülésének alatt való tárgyalása elmarad. Ez azonban korántsem jelenti a javaslatnak visszavonását. Ellenkezöleg, a kormány el van tökévelve a nézete szerint közgazdasági szempontból szükséges intézmény mielőbbi megvalósítására s az alapszabályok elkészítése s az összes előkészítő intézkedések foganatosítása serényen tovább fog folyni. Az országgyűlés legközelebbi ülésének alkalmával a kormány okvetlenül kérni fogja a képviselőháztól a vonatkozó törvényjavaslat letárgyalását, úgy, hogy a törvényjavaslat tárgyalásának ezidő szerint való elhalasztása nem jelent egyebet, mint azt, hogy a „Pénzügyi Központ“ néhány hónapi késedelemmel fogja megkezdeni működését.

HIREK.

— **Kitüntetés.** A király Krumenacker Dezső 69. gyalogezredbeli főhadnagyának az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásáért a hadidiszékményes 3. oszt. katonai érdemkeresztet adományozta. Krumenacker Dezső főhadnagy, aki Krumenacker Ferenc nagybecskereki nyug. számtanácsos fia, a háboru kezdete óta vitézül harcol az ellenséggel s egyizben már meg is sebesült, majd pedig megbegedett, negyedszer van újból a haretéren s hősiességét most a királyi kegy is méltányolta.

— **Katonai kinevezés.** A király Eötvös Sándor 5. honvédegyalozredbeli főhadnagyot századossá, Dittrich Emil 29. gyezedbeli tartalékos hadnagyot tartalékos főhadnaggyá és Szarvas Kálmán 5. honvédegyalozredbeli tartalékos zászlóst tartalékos hadnaggyá nevezte ki.

Kinevezte továbbá Billek Károly népfölkelő hadnagyot népfölkelő főhadnaggyá a verseezi 7. népfölkelő parancsnokság nyilvántartásában.

Telefon 330.

VÁROSI MOZI A VÁROSI SZINHAZBAN.

Telefon 330.

Szombaton, május hó 29-én két előadás: délután 5 órakor zónaelőadás félhelyárrakkal és este 9 órakor rendes helyárrakkal.

A nemtelen bosszu.

Nagyhatású társadalmi dráma három felvonásban

A nevető férj.

Remek vígjáték 2 felvonásban.

A legújabb riportok a világháboruból.

Eltévesztett házszám.

Vígjáték.

A töltött toll.

Komédia.

A szezon legnagyobb eseménye „A nagy leszámolás“ című kinema-szkecs junius 2. és 3-án lesz bemutatva. — Jegyek junius hó 1-étől reggel 8 órától kezdve válthatók.

— **Adomány.** Keller Ferenc bánlaci szállodás 15.50 K-t küldött lapunkhoz, mint a vendéglőjében tartott román buesu tiszta jövedelmét, a vöröskereszt-egyletnek. Rendeltetési helyére juttattuk.

— **Torontáliai hadifogságban.** A legutóbb megjelent 170. sz. hivatalos veszteséglistástrom a következő hadifogságban került torontáliaiokról ad hírt:

Maximov Demeter Kevedobra (Oroszország, Schuji, Wladimir-kormányzóság). Popovics Sándor Kumán (Oroszország, Tobolsk). — Prokin Mihály Arkod (Oroszország, Schuji, Wladimir-kormányzóság). Purkov István Nagybecskerek (Oroszország, Schuji, Wladimir-kormányzóság). Purkovics Vladimir Homoliez (Oroszország, Barnaul). — Radics István Táresó (Szerbia, Parác, 2. sz. tart. kórház). — Radonity Bogdán Araes (Oroszország, Wenew, tukkoji kormányzóság). — Radulov Lyubomir Opáva (Oroszország, Tobolsk). — Rakazov Milinko Karlova (Oroszország, Bijsk, Tomsk-kormányzóság). — Perics Dusan Tamáslaka (Oroszország, Schuji, Wladimir-kormányzóság). — Perics Lyubomir Basahid (Oroszország, Tobolsk). — Petrov Dusan Ilonez (Oroszország, Schuji, Wladimir-kormányzóság). — Stefanov Emil Bótos (Oroszország, Tobolsk). — Stettin János Csenta (Oroszország, Bijsk, Tomsk-kormányzóság). — Szamoilo Miklós Keviszöllós (Oroszország, Tjumen, Tomski kormányzóság). — Szamolovesev Izidor Araes (Oroszország, Tobolsk). — Szivaeski Szekula Mokrin (Oroszország, Bijsk, Tobolski kormányzóság). — Szivesev Péter egyéves önk. Nagykikinda (Oroszország, Tobolsk). — Szoits István Szerbittebe (Oroszország, Tobolsk). — Szevlik János Antalfalva (Oroszország, Omsk). — Ursz Szevicszláv Szekerény (Oroszország, Schuji, Wladimir-kormányzóság). — Wasziljev Csedomir Szerbszentmárton (Oroszország, Bijsk, tomski kormányzóság). — Vlajkov Rudolf Kumán (Oroszország, Tobolsk). — Vlajkov Timót Dolova (Oroszország, Barnaul). — Vujaczkov Novák Araes (Oroszország, Tobolsk). — Vukoszavlyev Blagoje Nagykikinda (Oroszország, Tobolsk). — Zsebelyán Áron Kevedobra (Oroszország, Tobolsk). — Valamennyien a 29. gyalogezredből.

— **Meteor a juniusi időjárásról.** Meteor az időjárás a juniusi időjárásról a következőket jelenti: Junius változási napjai a következők: 4. részben esapadékos; 5. szeles, zivataros, részben hőcsökkenés-

sel; 9. szeles vagy zivataros; 10. meleg, derült; 11. száraz; 12. részben esapadék; 13. viharos, esetleg zivataros esapadékkal s ezt követőleg rövid hőszünet; 14. meleg, derült; 20. meleg, derült; 26. részben esapadék; 27. részben derült; 28. viharos, esetleg zivataros, eső, hőszünettel.

LEGUJABB.

— Reggel érkezett távirataink —

Az olasz háború.

Budapest, május 27. A „Torontál” eredeti távirata. A sajtóbizottság jóváhagyásával jelenti tudósítónk. Romából sürgönyzik:

Az olasz király napiparancsot intézett katonáihoz, melyben tudatja, hogy átvette a főparancsnokságot. Azután ezeket mondja:

Figyelmeztetek benneteket, hogy az ellenség jól föl van szerelve s méltó hozzátok. Tietek lesz a dicsőség, ha az olasz trikolórt a szent határookra kütüztitek, a melyeken a természet megjelölte hazánk határait. Tietek lesz a dicsőség ha befejezitek a munkát, amelyet őseitek annyi hősiességgel megkezdtek.

Budapest, május 27. A „Torontál” eredeti távirata. A sajtóbizottság jóváhagyásával jelenti tudósítónk: Luganóból sürgönyzik:

A Piazenzában internált hat osztrák-magyar konzult szabadon hocsátottak. A konzulok Svájceba utaztak.

Milanóból sürgönyzik: Az itteni Metropól szállót örvöngő tömeg megostromolta, mert a tetején kigyuladt világító fényt, fényjelzésnek vette az ellenség részére. A száló olasz tulajdonosa elmenekült.

Tisza István gróf a királynál.

Budapest, május 27. A „Torontál” eredeti távirata. A sajtóbizottság jóváhagyásával jelenti tudósítónk: Bécsből sürgönyzik:

A király tegnap kihallgatáson fogadta Tisza István gróf miniszterelnököt. Tisza délután Burián külügyminiszterrel és Stürgkh gróf osztrák miniszterelnökkel tárgyalt s este hazautazott.

A német császár a galíciai harctéren.

Budapest, május 27. A „Torontál” eredeti távirata. A sajtóbizottság jóváhagyásával jelenti tudósítónk: Berlinből sürgönyzik:

A Wolf-ügynökség jelentése szerint, a szövetséges csapatoknak Galiciában május 17-ikén a San-on való átkelését Vilmos császár órákig szemlélte, majd autón a csapatokhoz ment. Közben a császár a tűzvonalból visszatérő sebesültekkel találkozott, akik „Hoch” kiáltásokkal üdvözölték. Jaroslau táján a császár találkozott Eitel Frigyes herceggel.

Az angolok nagy veresége a Dardanelláknál. — A törökök megint elsüllyesztettek egy angol hadihajót.

Budapest, május 27. A „Torontál” eredeti távirata. A sajtóbizottság jóváhagyásával jelenti tudósítónk: Konstantinápolyból sürgönyzik:

Az angolok Ariburnunál olyan súlyos veszteséget szenvedtek, hogy ezer számra fekküdtek a holttestek s eltemetésükre az angolok fegyverszünetet kértek.

Budapest, máj. 27. A „Torontál” eredeti távirata. A Magyar Távirati Iroda jelenti: Konstantinápolyból sürgönyzik: Hivatalosan közlik:

A Majestic angol sorhajót tegnap Sedi Barnél elsüllyesztettük.

Kulturmunka a háborúban.

— A Torontálmegyei Közművelődési Egyesület működése. —

A Vasárnapi Könyvek.

A népművelést szolgáltuk az irodalom, hasznos olvasmányok útján is. Így, mint már évek óta rendszeren, az idén is több száz példányban 358 korona értékben vettünk „Vasárnapi Könyv”-eket, amelyeket 30—40 példányban minden héten vasárnap a községi jegyzők útján ingyen kiosztattunk a nép között a következő községekben: Torontáltorda, Magyarittele, Torontálvásárhely, Kiszombor, Deszk, Rábé, Szaján, Magyarcsérnye, Ürményháza, Kübekháza, Tóba, Csóka, Hódegyháza, Ótelek, Hertelendyalva és Felsőmuzslya.

Népkönyvtárak szervezése.

Nagyarányu s igen jelentős kulturális fontosságú új munkát is indítottunk meg az elmúlt évben a népművelés érdekében. Egyesületünk ugyanis szervezni óhajtott a községi népkönyvtárak ügyét Torontálvármegyében s célul tűzte ki, hogy Torontálvármegye összes községei népkönyvtárakkal láttassanak el, amelyek a nép olvasó szükségletét kielégítsék s művelődését előmozdítsák.

Tervünk szerint a népkönyvtárak létesítése a községekre semmi terhet nem rótt volna s a könyvtárakat a Muzeumok és könyvtárak országos Tanácsa útján díjtalanul szereztük volna meg a községeknek. A községekre csak az a feladat hárulna, hogy helyiséget: egy szobát boesátana a népkönyvtár rendelkezésére, gondoskodnék a könyvtár jókarbantartásáról s fölkérné községbeli tanítót, hogy hetenként egyszer vagy kétszer könyvtári órákat

tartana, a könyveket a jelentkezőknek olvasásra kikölcsönözni, egyben pedig gondoskodnék a könyvtár kezeléséről.

A népkönyvtárak szervezésére irányuló munkánkat a múlt év július havában teljes erővel meg is indítottuk s 208 községhez küldtünk fölhívásokat és kérdőíveket, amelyek révén beszereztük az adatokat a könyvtárak szervezésére nézve, nevezetesen: van-e jelenleg népkönyvtár a községben? hány kötetből és milyen művekből áll? óhajtja-e jelenlegi könyvtára kibővítését? ki kezeli jelenleg a könyvtárt? óhajt-e a község könyvtárt? milyen tartalmú könyveket kíván? ad-e helyiséget a könyvtár számára? gondoskodnék-e a könyvtár jókarbantartásáról, esetleg évenkénti szaporításáról stb.

Ezt a nagy fáradozást igénylő előkészítő munkát egész nyáron át folytattuk s 159 községből be is szereztük az adatokat, de azután a háború kitörésével a további munkát, sajnos, abba kellett hagyni. Mindazáltal az eddigi munka sem volt meddő, mert nagyértékű és tanulságos statisztikai adatgyűjteményt nyertünk könyvtári viszonyainkról. Az adatgyűjtésből eddig is megállapíthattuk, hogy a népkönyvtárak szervezésére nagy szükség van, mert ezirányban a népre igen kevés gondot fordítottak. A vármegye községeinek felében egyáltalán nincs könyvtár, másik nagyrésztben legföllebb száz kötetnyi gazdasági könyvtár van kellő kezelés, gondozás és használat nélkül. Mindössze 12 községben van 250—750 kötetig menő könyvtár. Ezirányban tehát komoly új feladat és munka vár egyesületünkre s ezek a viszonyok bizonyosságai annak, hogy egyesületünk igen helyesen irányította figyelmét a népkönyvtárak szervezésére.

Munkánkat, mint már előbb is említettük, sajnos, nem fejezhettük be az időközben kitört világháború miatt, de az eddigi munkával is leraktuk az alapot a békés idők helyreállítására a munka folytatásához, amikor hisszük, hogy tervünket sikerrel végrehajthatjuk s az egész vármegyét behálózhatjuk a népkönyvtárak nagy és mélyreható kulturális intézményével.

A liceális előadások.

Liceális előadásainkba már sorvasztóbb kézzel nyult bele a háború. Egyesületünk eddig öt szabadliceumot létesített a vármegyében, amelyek eddig évről-évre növekedő sikerrel működtek, az elmúlt évben azonban szabadliceumaink közül négyet elhallgattatott a háború. Nagyikindai, módosi, zombolyai és törökbecsei szabadliceumaink az idén sajnos nem működtek. A szabadliceumok előadói nagyobbbrészt katonai szolgálatra vonultak be, de a legnagyobb akadályt az képezte, hogy az előadások céljaira szolgáló eddigi helyiségeket kórházaknak rendezték be s más esetleg megfelelő helyiségek is katonai célokat szolgáltattak, úgy, hogy egyik helyen sem volt csak némileg is megfelelő olyan helyiség, ahová a közönséget össze lehetett volna gyűjteni. Mindent megkíséreltünk, hogy a szabadliceumaink munkáját a háborúban is folytassuk, de fáradozásainknak nem volt eredménye s négy szabadliceumunkban az előadásokról fájdalommal le kellett mondanunk.

Egyedül nagybeeskerekéi szabadliceumunkban sikerült nagy fáradozással biztosítani az előadásokat, úgy, hogy itt a tél folyamán zavartalanul megtarthatuk az idén is az előadásokat. Igaz ugyan, hogy itt is az a veszedelem fenyegetett bennünket, hogy megfelelő terem hiányában le kell mondanunk az előadásokról, mert eddigi helyiségünket, a felső kereskedelmi iskola dísztermét a katonaság kórház céljaira foglalta le s más nagyobb helyiségek is mind a háború céljait szolgálták. Közben azonban sikerült megnyernünk a Nagybeeskerekéi Kaszinótársulat vezetését ebbeli kulturális munkásságunk támogatására s a kaszinó lelkes áldozatkészséggel engedte át a tél folyamán minden vasárnap délután nagytermét teljesen díjtalanul a liceális előadások részére.

Nagybeeskerekéi szabadliceumunk, amely az idén immár tizenöt esztendője működik s egyik legkiválóbb kulturális szerve egyesületünknek s Nagybeeskerek város kulturális életének egyik legjelentősebb tényezője, az idén szintén a háború szolgálatába állott s összes előadásai a háború kérdéseivel foglalkoztak. Sajnálattal kell megemlítenünk, hogy az idén nagybeeskerekéi szabadliceumunknak hosszú évek óta lelkes és nagy tudású vezetőjét, Knyaskó Lajos áll. felső kereskedelmi és polgári iskolai igazgatót betegsége folytán nélkülözniünk kellett. Ő helyette az idén a liceum szervező és vezető munkáját Somfai János főtitkárunk végezte.

Nagybeeskerekéi szabadliceumunk előadásait a háború izgalmi közepette is a közönség szép érdeklődéssel kísérte s a tartott 17 előadás 3620 hallgató jelent meg. Előadásaink közül az egyik a háborús jótékony célt szolgálta, amennyiben f. évi február hó 21-ikén meghívásunkra két kiváló tudósunk és akadémikusunk, dr. Kunos Ignác és dr. Vikár Béla Nagybeeskerekre fáradt s szabadliceumi előadásaink keretében a Vörös félhold javára nagyértékű elő-

adást tartottak. Egy másik előadásunkat március 14-ikén nemzeti ünnepünk emlékének, március 15-ikének megünneplésére szenteltük a közönség óriási érdeklődése és lelkesedése mellett.

A nagybeeskerekéi könyvtár és olvasóhelyiség a háborúban.

Egyesületünk egyik fődiszének s mélyreható, kiváló kulturális jelentőségű intézményének, nagybeeskerekéi ingyenes közkönyvtárának és olvasóhelyiségünknek a most folyó háborúban fokozott jelentősége volt. Könyvtárunk és olvasóhelyiségünk az idén nemcsak a nagyközönséget szolgálta változatlan bőséggel és készséggel, de a sebesültek, kórházak részére is rendelkezésre állott. Adtunk a sebesülteknek olvasni valót s használt folyóiratainkat is kiosztottuk közöttük, sőt volt eset, hogy magyarul tanulni óhajtó idegenajku sebesülteket is elláttunk saját költségünkön megfelelő tankönyvekkel s olvasmányokkal.

Azonkívül olvasóhelyiségünk egyik szobáját díjtalanul átengedtük a nagybeeskerekéi áll. elemi kiegészítő iskola részére, amelynek ezzel lehetővé tettük, hogy az oktatást a háború folyamán zavartalanul folytathassa.

A nagyközönség olvasóhelyiségünket pedig éppen olyan mértékben látogatta, mint eddig s könyvtárunk forgalma is olyan méretű volt, mint más években s bár könyvtárunk július hónapban egy hónapi időre zárva volt, olvasóhelyiségünk látogatóinak száma és könyvforgalmunk nem csökkent. Könyvtárunk gyarapítására és főtartására az idén is tetemes összeget fordítottunk s ebben a Muzeumok és Könyvtárak országos Tanácsának javaslatára a vallás- és közoktatási miniszter ur 400 korona államsegéllyel támogatott bennünket.

Olvasóhelyiségeink látogatóinak száma a múlt évi május elsejétől folyó évi május elsejéig 5245 volt.

Hasonló arányban növekedett a könyvforgalom is. A helyiségben tartott folyóiratokon kívül a térítvényen olvasásra kiadott könyvek száma a lefolyt évben 12448 kötet volt.

A könyvtár a lefolyt évben 146 művel gyarapodott 169 kötetben és pedig 46 vásárolt művel 160 kötetben, 100 ajándék művel 109 kötetben, úgy, hogy könyvtárunk jelenlegi állománya 2543 kötet. Száz kötetet könyvtárunk rendezése során kicselezte. Olvasóhelyiségünk főtartására, házbérré, lapokra, fűtésre, apróbb felszerelési költségekre, felügyelő díjazására, valamint a könyvtárra mintegy 2000 koronát fordítottunk. A helyiség világítását Nagybeeskerek városa szolgáltatta ingyen, amiért hálás köszönetünket tudomásuladjuk.

Olvasóhelyiségünkről szóló jelentésünk kapcsán említjük föl, hogy tavaly fölmerült azt a tervünket, hogy olvasóhelyiségünket s könyvtárunkat népkaszinóvá, illetőleg népliceumná átalakítsuk olyképpen, hogy megfelelő helyiségben kaszinószerű berendezéssel a népre még vonzóbbá tegyük könyvtárunkat s ezzel együtt megoldjuk azt a régi kívánságot és szükségletet, hogy ebben a helyiségben a téli évadban a nép számára népies liceális előadásokat tartassunk, az időközben kitört háború folytán egyelőre el kellett ejtenünk.

(Folytatjuk.)

Vonatok érkezése és indulása Nagybeeskerekre, illetve Nagybeeskerekéről.

Érvényes 1914 szept. 7-től tov. rendelkezésséig.

INDUL.	óra
Nagybeeskerekéi pályaudvarról.	óra
Karlova—Szeged—Budapestre délelőtt	6:21
Karlova—Szegedre délután	1:13
Zombolya—Szeged—Budapestre délután	4:00
Pancsovára délután	5:18
Karlova—Szeged—Budapestre este	7:18
Pancsovára délelőtt	8:10
Nagybeeskerek-bégap. pályaudvarról.	
Módos—Temesvárra reggel	3:23
Zombolyára keskenyvágányu vonalon reggel	2:26
Zombolyára keskenyvágányu vonalon délelőtt	11:55
Zombolyára keskenyvágányu vonalon délután	5:25
ÉRKEZIK.	
Nagybeeskerekéi pályaudvarra.	
Budapest—Szeged—Karlováról délelőtt	6:49
Budapest—Szeged—Karlováról délután	4:50
Budapest—Szeged—Nagyikik—Karlováról este	9:21
Temesvár—Zombolyáról délelőtt	9:28
Temesvár—Zombolyáról este	6:30
Pancsováról délelőtt	8:38
Pancsováról este	6:52
Nagybeeskerek-bégap. pályaudvarra.	
Zombolyáról keskenyvágányu vonalon este	9:34
Zombolyáról keskenyvágányu vonalon délután	4:10
Zombolyáról keskenyvágányu vonalon délelőtt	8:23

Hirdetések.

Kiadó lakás.

A melencei-utcában a 23 sz. Bauer-féle házban egy 4 szoba és mellékhelyiségekből álló egészséges utcai lakás azonnal vagy pedig f. évi augusztus hó 1-jével kiadó.

Közelebbi felvilágosítással szolgál Radd János, Dr. Várady Imre ügyvéd ur irodájában.

304—10.8

HIRDETÉSEKET JUTÁNYOS ÁRÉRT KÜZÖL A „TORONTAL” POLITIKAI NAPILAP KIADÓHIVATALA.

A törökbecsei járás főszolgabírájától.
3264—915. szám. 314—3.1

Pályázati hirdetmény.

Torontálvármegye törökbecsei járásához tartozó Tiszatarros községben megüresedett jegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. c. 6. §-a, illetve az 1900. évi XX. t. c. 3. §-ában előirt képesítésüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat és nyelvismeretüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket hozzám 1915. évi június hó 21. napjáig nyújtsák be.

A később érkező kérvényeket nem fogom figyelembe venni.

Az állással egybekötött javadalmazás a következő: 2400 korona évi fizetés, 160 korona utiátalány és három szobás lakás, mellékhelyiségekkel.

A választás napját később fogom kitűzni. Törökbecse, 1915. évi május hó 25-én.

Báró dr. Csávossy Ignác,
főszolgabíró.